

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ПЕРІОДОНТИТІВ У СОБАК

В.С. ЧУХНО, кандидат ветеринарних наук

Подільський державний аграрно-технічний університет

Встановлено, що періодонтит виникає внаслідок переломів зубів та карієсу, ускладнених некротичним пульпітом. Основними формами періодонтитів у собак є фіброзний, гранулематозний, гранулюючий та гнійний, описано їх клінічні та рентгенологічні особливості.

Ключові слова: карієс, переломи зубів, деформація періодонтальної щілини, нориця.

Серед незаразних хвороб собак досить часто зустрічаються стоматологічні ураження. Одним із них є періодонтит, який має поширення до 23 % [1], а за даними О.Ф. Петренка – 7 % від стоматологічних хвороб [2]. Він спричиняється травмою зуба або потраплянням у періодонт інфекції з ротової порожнини через зуб чи гематогенно. Періодонтит характеризується запаленням періодонта та окістя кореня, яке може бути крайове, верхівкове або дифузне. За характером його поділяють на гострий і хронічний, асептичний і гнійний. [1, 3–5].

До хвороб періодонта належать також одонтогенні абсцеси, які за спостереженнями В.В. Фролова [1], мають поширення до 10 %. Вони спричиняються проникненням мікроорганізмів у тканини щелепи навколо зуба екзогенним або ендогенним шляхом. При цьому утворюється обмежена ділянка гнійного запалення із некрозом і розплавленням частини тканини, утворенням гнійного ексудату та грануляційної оболонки [1, 6–9].

Також, у собак зустрічаються гранульоми періодонтальної тканини, які є навколоверхівковими проліферативними запальними процесами, що призводять до місцевої резорбції кістки. У подальшому відбувається поширення інфекції, накопичення гною й альвеолярна піорея. Гній може

виходити норицею в ротову порожнину через альвеолу зуба та ясна, також можливий його зовнішній вихід з пенетрацією шкіри під оком (P4, M 1), або в ніс (I) [8].

Проте аналіз літератури свідчить, що питання етіології, перебігу, симптомів та діагностики хвороб періодонту у собак є недостатньо висвітленими у вітчизняній ветеринарній науці. Також слід відзначити суперечності у класифікації цих патологій. Так, одонтогенні абсцеси можуть розглядатися не як самостійна нозологічна одиниця, а як різновид гнійного періодонтиту, відповідно гранульоми періодонтальної тканини – як форма хронічного періодонтиту, що, на нашу думку, є більш обґрунтованим, враховуючи їхню подібну етіологію, патогенез, симптоматику та локалізацію.

Метою роботи було дослідження етіології, симптомів та рентгенологічних змін при різних формах періодонтиту у собак.

Матеріали і методика досліджень. Дослідження проводили на кафедрі хірургії ім. проф. І.О. Поваженка НУБіП та ветеринарних клініках міст Києва й Кам'янець-Подільського. Всього було виявлено 17 собак із підтвердженим діагнозом на періодонтит. У власників тварин збирали анамнез, здійснювали клінічне обстеження собак за загальноприйнятими методиками, робили ретельний огляд ротової порожнини, визначали рухливість зубів, здійснювали зондування каріозних порожнин.

Для підтвердження діагнозу застосовували рентгенологічне дослідження з використанням зовнішньоротових знімків у жорстких касетах, внутрішньоротових – у м'яких касетах, внутрішньоротових – у м'яких стоматологічних касетах, а також знімків на цифровій рентгенівській установці.

Результати досліджень. У всіх випадках періодонтити спостерігалися при наявності карієсу або застарілих переломів зуба з оголенням пульпи. Ці патології завжди супроводжувалися некротичним пульпітом. Статевих та породних особливостей прояву хвороби не виявлено. Вік тварин коливався від 1,2 до 14 років. Локалізація та причини періодонтитів вказані у таблиці.

Локалізація та причини періодонтитів у собак

Причина періодонтиту	Щелепа	Тип зуба	Кількість випадків
Карієс	Верхня	1-й моляр	2
		4-й премоляр	1
Переломи зубів	Верхня	Ікло	2
		4-й премоляр	8
	Нижня	Ікло	4

У всіх собак при переломах зубів спостерігали зміну анатомічної форми зуба (втрату частини коронки), наявність поверхні відлому, ділянку оголення пульпи, а при карієсі – руйнування коронки зуба та його порожнину з розм'якшеними стінками й дном і проникненням у пульпову камеру. При дослідженні ендодонтичним інструментом пульпа видалялася обривками, сіро-чорного кольору, без кровотечі, що свідчило про її некроз. На рентгенівських знімках виявляли порушення анатомічної форми зуба та патологічні процеси в періодонті, які відрізнялися залежно від форми періодонтитів.

Дослідження дозволило виявити у тварин фіброзний, гранулюючий, гранулематозний та гнійний періодонтити.

Фіброзний періодонтит спостерігали в п'яти випадках (три 4-х премоляри та 2 ікла). При цьому не було болючості зубів, їхньої рухливості та зміни приясневих тканин. На рентгенівських знімках відмічали майже рівномірне, незначне розширення періодонтальної щілини навколо верхівки кореня у вигляді затемненої смужки в ділянці апекса, яка обмежувалася контурами зуба та нерівномірною лінією компактної пластинки щелепової кістки (рис. 1).

Гранулюючий періодонтит спостерігали у двох випадках (4-ті премоляри з норицею). При ньому в анамнезі не відмічали болючості зубів, вони були нерухомі. Виявляли незначну гіперемію і набряк слизової оболонки ясен в місці проекції кореня зуба. На рентгенівських знімках спостерігали нерівномірне розширення та деформацію періодонтальної щілини навколо верхівки кореня з руйнуванням щелепової кістки, остеолізом, що проявлялося у вигляді ділянки

затемнення навколо апекса, яке було нечітким, з розмитими краями. Характерним була нерівномірна, зубчаста лінія компактної пластинки луночки з ділянками полум'яподібного клиновидного входження в неї періодонта (рис. 2).

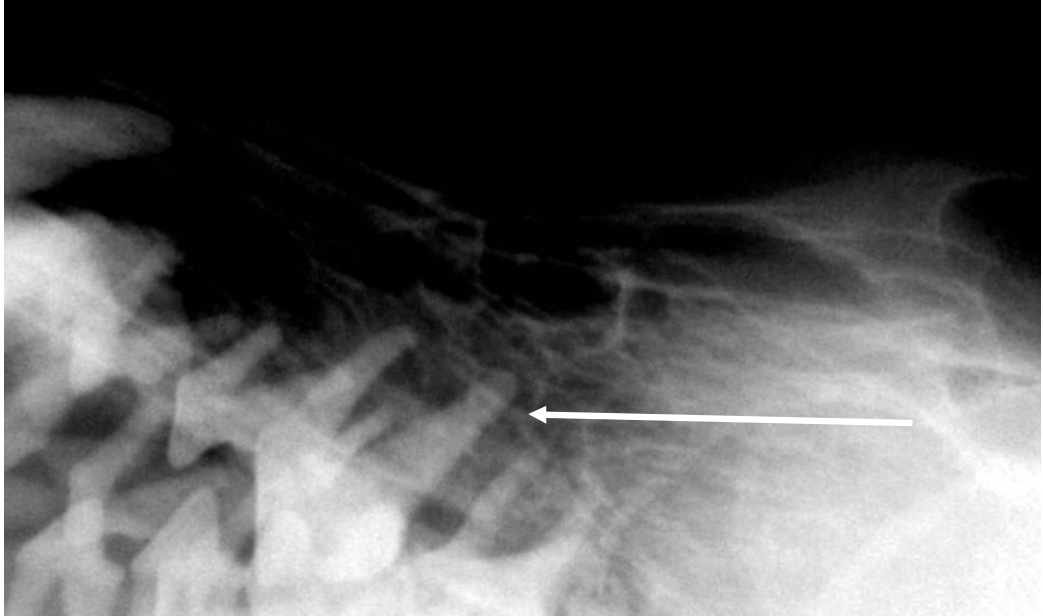

Рис. 1 Фіброзний періодонтит 4-го верхнього премоляра.

Гранулематозний періодонтит спостерігали у семи тварин (4 ікла, три 4-тих премоляри). При цьому болючості зубів не було, їх рухливості та зміни приясневих тканин не виявили. У двох собак з переломами премолярів спостерігали нориці в підочній ділянці, із значним її набряком та припухлістю повік, в одній відзначали лише норицевий хід з алопецією і гіпертрофією шкіри навколо нього.

На рентгенівських знімках відмічали утворення гранульоми – сполучнотканинного прикріпленого до кореня зуба мішечка в кістці, яка проявлялася у вигляді інтенсивного округлого затемнення в щелеповій кістці, зв'язаного з коренем зуба, чітко відмежованого від оточуючих тканин (рис. 3). У однієї собаки на цифровому зображенні був виявлений тонкий норицевий хід, який тягнувся краніально по верхньощелеповій кістці.

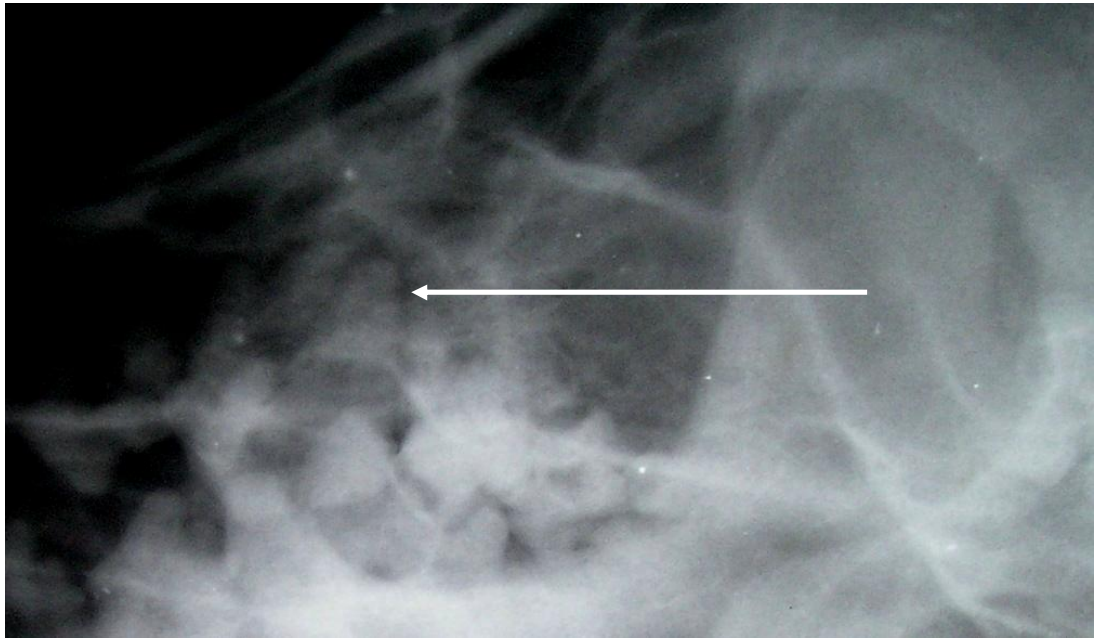

Рис. 2 Гранулюючий періодонтит 4-го верхнього премоляра.

Рис. 3 Гранулематозний періодонтит нижнього ікла.

Гнійний періодонтит спостерігали у трьох тварин (двох – 1-й моляр і однієї – 4-й премоляр верхньої щелепи) в результаті карієсу. Він характеризувався значною болючістю зубів, в одному випадку рухливістю, гіперемією та набряком ясен. У випадках ураження перших верхніх молярів відмічали нориці в підочній ділянці з значним набряком, який захоплював повіки та абсцедуванням (рис. 4). При карієсі 4-го премоляра проявлялася

значна рухливість зуба, відшарування ясен від його шийки, та виділення з цієї ділянки гнійного ексудату.

Рис. 4 Припухлість в підочній ділянці і набряк повік при гнійному періодонтиті 4-го верхнього премоляра.

Висновки

1. Основною причиною періодонтитів у собак є переломи зубів та карієс, які ускладнюються некротичним пульпітом.
2. Фіброзний періодонтит протікає безсимптомно і характеризується незначним рівномірним розширенням періодонтальної щілини в ділянці апекса.
3. При гранулюючому періодонтиті відзначають гіперемію і набряк слизової оболонки ясен у місці проекції кореня зуба та нерівномірне руйнування щелепової кістки з деформацією періодонтальної щілини.
4. Гранулематозний періодонтит протікає безсимптомно і характеризується розвитком округлого дефекту щелепової кістки, який зв'язаний з періодонтом і виявляється рентгенологічно. Інколи можуть спостерігати нориці в підочній ділянці (4-й верхній премоляр).
5. При гнійному періодонтиті у собак відзначають болючість зубів, гіперемію та набряк ясен, нориці, руйнування та розплавлення періодонтальної зв'язки.

У подальших дослідженнях будуть застосовані гістологічні методи дослідження різних форм періодонтитів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Фролов В.В. Болезни зубов и полости рта у собак / В.В. Фролов. – М.: Аквариум бук, 2003. – 96 с.
2. Петренко О.Ф. Характер уражень зубів у собак і кішок / О.Ф. Петренко // Матеріали першої міської конференції. 12–13 травня 1998р. Проблеми ветеринарного обслуговування дрібних домашніх тварин. – К.: НАУ, 1998. – С. 19–21.
3. Борисевич В.Б. Болезни в области головы // Заразные и незаразные болезни собак. Учебное пособие и практическое руководство / В.Б. Борисевич, Б.В. Борисевич.– К. 1997. – С. 305–318.
4. Болезни собак / [В.А. Лукьяновский, Ю.И. Филлипов, Е.П. Копенкин и др.] – М.: Росагропромиздат, 1988. – 383 с.
5. Болезни собак. Справочник / [А.Д. Белов, Е.П. Данилов, И.И. Дукур и др.] – М.: Агропромиздат, 1990. – 368 с.
6. Small E. Diseases of the Mouth and Esophagus / Erwin Small // Journal of the American veterinary medical association. – 1967. – Vol. 151, № 12. – December 15, P. 1714–1718.
7. Симпсон Д.У. Заболевания полости рта и глотки // Болезни пищеварительной системы собак и кошек: Пер. с англ / Джеймс У. Симпсон, Родерик У. Элс. – М.: ООО Аквариум БУК, 2003. – С. 9–68.
8. Ниманд Х. Г. Заболевания зубов // Болезни собак. Практическое руководство для ветеринарных врачей / Ханс Г. Ниманд, Петер Ф. Сутер. – М.: Аквариум, 1998. – С. 504–509.
9. Стоматология собак / [В.В. Фролов, А.А. Волков, В.В. Анинков, О.В.Бейдик.] – М.: ООО Аквариум-принт, 2006. – 288 с.

**Особенности этиологии клинических форм и диагностики
периодонтитов у собак.**

В.С. Чухно

Установлено, что периодонтиты возникают при переломах зубов и кариесе, осложнённых некротическим пульпитом. Основными их формами у собак являются фиброзный, гранулематозный, гранулирующий и гнойный, описаны клинические и рентгенологические особенности.

Ключевые слова: кариес, переломы зубов, деформация периодонтальной щели, свищ.

Specific etiology, symptom and diagnostics periodontitis in dogs.

V. Choohno

Etiology periodontitis is fracture teeth and caries that complicated pulp inflammation and necrosis. The was checked that basis form periodontitis in dogs is fibrous, granulomatous, cystosis and purulent, was described theirs clinical and roentgenological picture specific.

Key words: caries, fracture teeth, destruction periodontium, syrinx.